Зборник радова Факултета техничких наука, Нови Сад

УДК: 72.012
ДОИ: https://doi.org/10.24867/36FA01Lukic

Флексибилно студентско становање – примена ликовних принципа у обликовању простора

Flexible Student Housing – Application of Visual Principles in Spatial Design

Маша Лукић, *Факултет техничких наука, Нови Сад*

Студијски програм – АРХИТЕКТУРА, АРХИТЕКТОНСКО ПРОЈЕКТОВАЊЕ

Кратак садржај – *Савремени модели студентског становања све више превазилазе традиционалну улогу студентског дома као простора минималног смештаја и развијају се у сложеније архитектонске системе који подржавају различите аспекте студентског живота. У раду се испитује примена ликовних и просторних принципа у обликовању студентског становања, са фокусом на флексибилност, равноправност и персонализацију простора. Кроз анализу примера студентских домова „Woodie“, „Tietgen Residence Hall“ и „Simmons Hall“ разматрају се различити модели организације приватних и заједничких простора. На основу добијених увида формулисани су принципи који су примењени у ауторском пројекту студентског дома у Новом Саду. Пројекат се заснива на концепту идентичне стамбене јединице, флексибилне организације простора и спрата као микро-заједнице, док се архитектонски израз фасаде развија кроз употребу лаганих текстилних елемената који омогућавају контролу осветљења, персонализацију и динамичну визуелну артикулацију објекта.*

Кључне речи: *студентски дом, флексибилност, персонализација*

Abstract – *Contemporary models of student housing increasingly transcend the traditional role of dormitories as spaces of minimal accommodation and evolve into more complex architectural systems that support various aspects of student life. This paper examines the application of visual and spatial design principles in the shaping of student housing, with a particular focus on flexibility, spatial equality, and personalization. Through the analysis of the projects Woodie Hamburg, Tietgen Residence Hall, and Simmons Hall, different approaches to the organization of private and shared spaces are explored. Based on the insights obtained, a set of design principles was formulated and applied in the author's architectural project of a student residence in Novi Sad. The project is based on the concept of identical housing units, flexible spatial organization, and the typical floor conceived as a micro-community, while the architectural expression of the façade is developed through lightweight textile elements that enable daylight control, personalization, and a dynamic visual articulation of the building.*

Keywords: *student housing, flexibility, personalization*

НАПОМЕНА: Овај рад проистекао је из мастер рада чији ментор је био др Петар Мирковић, доцент из поља уметности

1. УВОД

Студентско становање представља значајну архитектонску типологију која се развија у непосредној вези са трансформацијама образовних институција, друштвених структура и начина живота младих. Традиционални модели студентских домова најчешће су били засновани на рационализованим просторним решењима чији је основни циљ био обезбеђивање великог броја стамбених јединица у ограниченим просторним и економским условима. У таквим моделима дом је функционисао пре свега као место смештаја, са минималним степеном просторне флексибилности и ограниченим могућностима персонализације.

Савремени приступи студентском становању све више препознају значај простора у формирању свакодневног живота студената. Дом више није искључиво место привременог боравка, већ комплексно окружење које истовремено подржава учење, социјализацију, индивидуални рад и различите облике неформалних активности. У том контексту, флексибилност простора, равноправност стамбених јединица и могућност персонализације постају кључни принципи савременог архитектонског приступа студентском становању.

Циљ рада је да испита потенцијал примене ликовних и просторних принципа у обликовању студентског становања, као и да кроз анализу савремених примера формулише архитектонске принципе који могу допринети квалитету студентског живота. Посебна пажња посвећена је односу између приватних и заједничких простора, као и могућностима трансформације простора у складу са потребама корисника [1].

2. ТЕОРИЈСКИ ОКВИР

2.1. Савремени приступи студентском становању

Студентско становање представља специфичну архитектонску типологију која се развија у непосредној вези са трансформацијама образовних система, друштвених структура и начина живота младих. За разлику од класичних облика колективног становања, студентски домови имају привремени карактер боравка, али истовремено морају да обезбеде услове који подржавају различите аспекте студентског живота – учење, одмор, социјализацију и лични развој. Због тога се савремени приступи студентском становању све више удаљавају од концепта минималног смештаја и развијају у правцу сложенијих просторних система који омогућавају различите начине коришћења простора.

Истраживања из области архитектуре и стамбене социологије указују да простор у коме студенти бораве значајно утиче на њихове навике, академске резултате и друштвене интеракције. Поред основних услова као што су безбедност, осветљење и функционалност, све већи значај придаје се квалитету простора који омогућава различите облике свакодневног живота и социјалне интеракције [2].

2.2. Флексибилност простора и персонализација

Флексибилност представља један од кључних принципа савременог студентског становања. Простори који омогућавају варијабилност у начину коришћења подстичу активнији однос корисника према окружењу и омогућавају већу контролу над сопственим животним простором. У контексту студентских домова, флексибилност се најчешће огледа у могућности трансформације унутрашње организације собе, прилагођавању распореда намештаја и различитим сценаријима коришћења простора.

Поред функционалне флексибилности, важан аспект квалитета студентског становања представља и могућност персонализације. Персонализација простора омогућава корисницима да унесу личне предмете и обликују простор према својим потребама, чиме се ствара осећај припадности и комфора. Овај процес је посебно значајан у студентским домовима, где корисници често проводе дужи временски период далеко од породичног окружења [3].

2.3. Однос приватних и заједничких простора

Један од основних архитектонских изазова у пројектовању студентских домова односи се на успостављање равнотеже између приватних и заједничких простора. Индивидуалне стамбене јединице морају обезбедити довољан степен приватности и концентрације, док заједнички простори имају улогу подстицања социјалне интеракције и формирања студентских заједница.

У савременим моделима студентског становања све чешће се примењује концепт спрата као микро-заједнице, у којем се група студентских соба организује око заједничког простора. Оваква просторна структура омогућава постепени прелаз између индивидуалног и колективног живота и подстиче неформалне облике дружења и сарадње.

2.4. Ликовни принципи у обликовању студентског дома

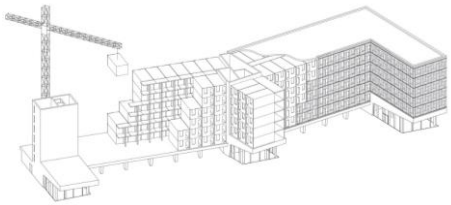
Поред функционалних аспеката, значајну улогу у обликовању студентског становања имају и ликовни принципи архитектуре. Ритам фасадних елемената, транспарентност материјала, пропорција отвора и динамика композиције могу значајно утицати на перцепцију објекта и његову интеграцију у урбани контекст.

У случају студентских домова, архитектонски израз често има задатак да одрази динамику студентског живота и индивидуалност његових корисника. Ликовни елементи могу истовремено имати и функционалну улогу, на пример у регулисању осветљења, обезбеђивању приватности или омогућавању персонализације фасаде. На тај начин архитектонска композиција постаје средство које повезује просторну организацију са визуелним идентитетом објекта.

3. АНАЛИЗА СТУДИЈА СЛУЧАЈА

„Woodie“, Немачка, 2017.

Студентски дом „Woodie“ у Хамбургу представља пример високог степена типизације стамбених јединица и примене индустријске префабрикације у студентском становању. Све собе пројектоване су као идентични модуларни елементи, што обезбеђује равноправност станара и јасну просторну организацију објекта. Оваква типизација омогућава рационалну изградњу и контролисан квалитет простора. Међутим, унутрашња флексибилност простора је ограничена, јер је организација намештаја унапред дефинисана фабричком производњом модула, што у извесној мери смањује могућности персонализације простора [4].

Слика 1. Приказ склапања студентског дома „Woodie“

„Tietgen Residence Hall“, Данска, 2005.

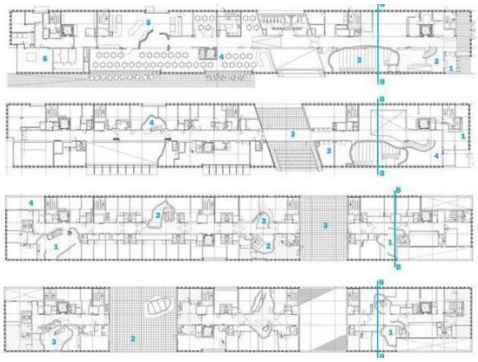
„Tietgen Residence Hall“ у Копенхагену представља пример студентског дома чија је просторна организација заснована на концепту заједнице. Кружна форма објекта омогућава јасну просторну структуру у којој су заједничке кухиње и дневни боравци организовани као централни простори социјалне интеракције. Стамбене јединице груписане су око ових заједничких простора, чиме се формира структура спрата као микро-заједнице. Оваква организација омогућава постепену градацију између приватног и заједничког простора и подстиче свакодневне облике неформалног дружења и сарадње међу студентима [5].

Слика 2. Заједнички простор у студентском дому „Tietgen Residence Hall“

„Simmons Hall“, САД, 1999.

„Simmons Hall“ на Масачусетском технолошком институту представља експериментални приступ пројектовању студентског становања. Архитектонска концепција објекта заснива се на сложеној просторниој структури у којој комуникације и заједнички простори имају значајну улогу у обликовању студентског живота. Унутрашњи „просторни џепови“ и проширене комуникације омогућавају различите облике неформалног окупљања, интеракције и боравка. На тај начин архитектура објекта подстиче динамичније коришћење заједничких простора и развој социјалних односа међу станарима [6].

Слика 3. Приказ карактеристичних комуникација у студентском дому „Simmons Hall“

3.1. Синтеза анализе

Анализа наведених примера показује да се квалитет студентског становања не заснива искључиво на организацији индивидуалних стамбених јединица, већ на балансу између приватног простора, заједничких садржаја и степена просторне флексибилности. Различити архитектонски приступи указују на значај пажљивог обликовања односа између индивидуалног и колективног живота, као и на улогу архитектуре у подстицању социјалне интеракције и формирању студентских заједница.

4. АУТОРСКИ ПРОЈЕКАТ

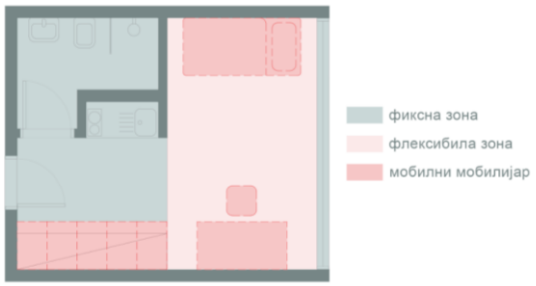
4.1. Локација и урбани контекст

Пројекат студентског дома предвиђен је на локацији у Улици Лазе Костића 4 у Новом Саду, у непосредној близини Универзитетског кампуса, спортског центра СПЕНС и градског центра. Оваква позиција издвојена је као посебно погодна за студентско становање због изражене концентрације садржаја значајних за свакодневни живот студената, као што су факултети, читаонице, мензе, продавнице, културни садржаји и простори за рекреацију. Локација омогућава да се већина свакодневних активности обавља пешке, док је истовремено добро повезана са осталим деловима града јавним превозом.

Урбани контекст карактерише релативно компактна и густа градска структура, што је утицало на формирање архитектонског концепта. Посебно значајна карактеристика локације јесте уска улична регулација и ограничен приступ природном осветљењу, што је условило пажљиво разматрање односа између унутрашњег простора, отвора и фасадног омотача. Полазиште пројекта било је да се студентски дом не третира као изолован смештајни капацитет, већ као активан део градског ткива који подржава различите облике студентског живота.

4.2. Концепт пројекта

Концепт пројекта заснива се на идеји равноправног и флексибилног студентског становања. Основни просторни модул чини идентична индивидуална стамбена јединица, пројектована као неутрална полазна основа која свим корисницима обезбеђује једнаке услове становања. Уместо просторних хијерархија и различитих типова соба, пројекат полази од принципа једнакости, док се индивидуалност остварује кроз могућност персонализације и различите начине коришћења простора.

Слика 4. Приказ типичне јединице студентског дома

Архитектонска организација дома заснива се на јасној градацији приватног, полуприватног и заједничког. Индивидуалне собе организоване су на вишим етажама, док типичан спрат функционише као микро-заједница са заједничком кухињом и дневним боравком. Приземље и први спрат намењени су јавнијим и заједничким програмима, чиме се успоставља постепени прелаз од колективног ка индивидуалном. На тај начин дом је конципиран као хибридни просторни систем који истовремено подржава приватност, социјализацију, учење и свакодневни боравак.

4.3. Просторна организација

Програмска структура дома организована је кроз три основна нивоа коришћења. На нивоу целог објекта издвајају се заједнички садржаји у приземљу и на првом спрату, који укључују рецепцију, просторе за запослене, „coworking“ зону, кантину, вешерај, простор за физичку активност и мултифункционалну салу. Ови садржаји омогућавају да дом функционише

као проширени оквир студентског живота, а не искључиво као место спавања.
На нивоу типичног спрата организовано је десет индивидуалних соба и два заједничка простора различитог карактера. Централно постављена кухиња представља динамичнији простор свакодневне интеракције, док је дневна соба позиционирана у мирнијој зони и намењена одмору, дружењу и неформалном боравку. Оваква организација омогућава да спрат функционише као микро-заједница ограниченог броја корисника.

Слика 5. Приказ односа приватног и заједничког простора на нивоу спрата новопројектованог студентског дома

Типична стамбена јединица подељена је на фиксну и адаптибилну зону. Фиксна зона обухвата улаз, гардеробер, купатило и компактну чајну кухињу, док адаптибилна зона представља главни простор боравка са креветом и радним столом. Намештај у овој зони није фиксиран, већ омогућава различите конфигурације у складу са потребама корисника. На тај начин соба постаје простор личне интерпретације, а не унапред потпуно дефинисана јединица.

4.4. Фасада и архитектонски израз

Архитектонски израз објекта произилази из потребе да се одговори на специфичне амбијенталне услове локације, пре свега ограничен приступ природном осветљењу у ускоj градској улици. Из тог разлога примењена је претежно стаклена фасада, која омогућава максималан продор дневне светлости у унутрашњост објекта. Како би се истовремено обезбедила заштита од прекомерног осунчања, приватност корисника и могућност визуелне артикулације, фасада је допуњена системом лаганих текстилних застора.
Текстилни елементи постављени су на танкој металној подконструкцији и формирају променљив слој испред стакленог омотача. Овај систем има вишеструку улогу: регулише светлост, побољшава енергетске перформансе, доприноси приватности и омогућава персонализацију фасаде. Истовремено, он уводи лакоћу, ритам и динамику у улични фронт, супротстављајући се масивности околних фасада.
Посебна вредност овог концепта огледа се у могућности годишње промене текстилног платна кроз студентски конкурс за нови визуелни дизајн. На тај начин фасада постаје променљив и колективно обликован елемент архитектуре, који одражава идентитет студентске заједнице и повезује ликовни израз са функционалним захтевима објекта.

Слика 6. Приказ сегмента фасаде новопројектованог студентског дома

5. ЗАКЉУЧАК

Истраживање показује да савремени приступи студентском становању све више наглашавају значај флексибилности, равноправности и просторне персонализације. Анализа студија случаја указује да успешни модели студентских домова успостављају баланс између приватних и заједничких простора и омогућавају различите нивое социјалне интеракције.
Примена ових принципа у ауторском архитектонском пројекту резултирала је просторним системом који подржава индивидуални живот студената, али истовремено подстиче формирање заједнице. Комбинација идентичних стамбених јединица, флексибилне организације унутрашњег простора и динамичне фасадне артикулације омогућава стварање архитектуре која одговара савременим потребама студентског живота.

6. ЛИТЕРАТУРА

[1] De Araujo, P., Murray, J. (2010). Estimating the Effects of Dormitory Living on Student Performance.

[2] Harrop, D., Turpin, B. (2013). A Study Exploring Learners' Informal Learning Space Behaviors, Atitudes, and Preferences.

[3] Kenawy, I., et al. (2025). Promoting Social Sustainability in Dormitory Design through a User-Centered Approach.

[4] https://www.archdaily.com/944258/universal-design-quarter-in-hamburg-sauerbruch-hutton

[5] https://www.archdaily.com/474237/tietgen-dormitory-lundgaard-and-tranberg-architects

[6] https://www.archdaily.com/65172/simmons-hall-at-mit-steven-holl

Кратка биографија:

Маша Лукић рођена је у Сремској Митровици 2001. год. Мастер рад на Факултету техничких наука из области Архитектуре – архитектонско пројектовање је одбранила 2026. год.
Контакт: masalukic01@gmail.com